

N:o 51.

Ank. till Riksd. kansli den 9 april 1889, kl. 5 e. m.

Utlåtande, angående beräkningen af statsverkets ordinarie inkomster.

(I. A.)

Sedan de inom riksdagen väckta förslag om ytterligare nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatterna, öfver hvilka förslag statsutskottet afgifvit särskildt yttrande, blifvit af Riksdagen afgjorda, har utskottet till handläggning förehafvt Kongl. Maj:ts proposition angående statsverkets tillstånd och behof, i hvad densamma rör beräkningen af statsverkets inkomster, och i sammanhang dermed behandlat dels en af herr *J. Mankell* i Första Kammaren väckt motion (n:o 22) angående mantalspenningarnes afskaffande och dels en i samma ämne inom Andra Kammaren af herr *O. H. Ström* framlagd motion (n:o 107), hvilka båda motioner blifvit till utskottet remitterade; och får utskottet, jemlikt 53 § regeringsformen och 39 § riksdagsordningen, för Riksdagen härmed uppgifva och föreslå de belopp, hvartill de *ordinarie* inkomsterna under nästkommande statsregleringsperiod för närvarande anses kunna upptagas.

Med hänvisande till den utredning, beträffande beräkningen af hvarje särskild inkomsttitel, som i det den kongl. propositionen bilagda statsrådsprotokollet öfver finansärenden den 12 sistlidne januari och statskontorets dervid fogade skrifvelse af den 6 december 1888 finnes meddelad, får ut-

skottet här nedan omförmäla de inkomsttitlar, öfver hvilka särskildt yttrande ansetts böra afgifvas.

Grundskatt. Då de vid innevarande riksmöte framställda förslag i fråga om ytterligare lindring i de på viss jord hvilande grundskatter genom kamrarnes skiljaktiga beslut förfallit, torde denna inkomsttitel böra uppföras till det af Kongl. Maj:t föreslagna belopp.

Afgifter för persedelunderhållet vid rusthållsinfanteriet. I fråga om sättet för redovisningen af de afgifter, som det åligger rusthållarne vid rusthållsinfanteriet att till statsverket erlægga i ersättning för upphörd skyldighet att utgöra vissa utredningspersedlar, erinras i förenämnda statsrådsprotokoll om att 1885 års Riksdag beslutade, att statsverket från och med år 1886 skulle öfvertaga den rusthållarne vid rusthållsinfanteriet åliggande skyldighet att anskaffa och underhålla beklädnads-, bevärnings- och remtygspersedlar, under vilkor att till staten med eganderätt samtidigt öfverlemnades af rusthållarne anskaffade motsvarande persedlar till det antal och det skick, som för godkännande vid generalmönstring erfordrades, och att rusthållarne för besvärets upphörande erlade en årlig ersättning af 20 kronor af hvarje rusthållsnummer, att af Kongl. Maj:t för persedlarnes anskaffande och underhåll användas.

Af det vid den till nyssnämnda Riksdag aflåtna proposition angående statsverkets tillstånd och behof fogade utdrag af protokollet öfver landtförsvarsärenden den 12 januari 1885 inhemtades, att, då vid afsuttna kavalleriet de rusthållare, som erlade vakansafgift, enligt redan gällande bestämmelser vore befriade från skyldighet att anskaffa och underhålla de vanliga rusthållspersedlarne för de vakanta numren, kunde berörda afgift icke ifrågakomma för sådana nummer, så länge de vore vakanta, utan måste anses vara inbegripen i vakansafgiften; varande, enligt 5 § i lagen den 5 juni 1885 angående lindring i rustnings- och roteringsbesvären, vederbörande rusthållares samtycke till omförmälda förändring gjordt till vilkor för att de skulle komma i åtnjutande af den lindring med 30 procent af rustningsbesvärets uppskattade värde, som från och med år 1886 i allmänhet egde rum.

Enligt hvad statskontoret anmält, uppginge de effektiva rusthållen vid rusthållsinfanteriet till ett antal af 2,545, deraf dock 7 ännu icke ingått på ofvannämnda förändring.

Genom bref den 22 oktober 1886 hade Kongl. Maj:t förordnat, att uppbörden af ifrågavarande afgifter, hvilka komme att disponeras och redovisas af arméförvaltningens intendentsdepartement, skulle försiggå på det sätt, att desamma innehölles vid utbetalning af vederbörande rusthåll tillkommande rustningsunderstöd och lindringsbelopp, samt att sammanlagda beloppet af de sålunda innehållna afgifterna derefter skulle i vederbörande landtränteri armé-

förvaltningen tillhandahållas i den ordning, som i kongl. brefvet den 3 juli 1885 angående förändring i sättet för verkställande af utbetalningar från landtränterierna för arméförvaltningens räkning vore föreskrifven i fråga om eljest för förvaltningens räkning till ränterierna inflytande medel; och hade statskontoret, enligt bemyndigande i nyssberörda kongl. bref, i skrifvelse af den 21 december 1886 till Kongl. Maj:ts befallningshafvande meddelat erforderliga föreskrifter om medlens upptagande i fögderiernas räkenskaper och desammas verificerande.

Ifrågavarande afgifter hade hittills hos arméförvaltningen redovisats under det å riksstatens fjerde hufvudtitel uppförda reservationsanslag till anskaffande och underhåll af beklädnads-, beväringss-, remtygss- samt häst- och sadelmunderingspersedlar vid det berustade kavalleriet och det berustade infanteriet.

Vid 1888 års riksdag blefvo, med anledning af Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning, ur titeln till detta anslag uteslutna orden »det berustade infanteriet», af orsak att den afgift, rusthållarne vid det berustade infanteriet till kronan erlade såsom ersättning för det upphörda åliggandet att sjelfve anskaffa och underhålla soldatens beklädnads- och beväringsspersedlar, vore afsedd att utgöra fullständig godtgörelse för kronans utgifter i och för öfvertagandet af persedelvården, samt att vid sådant förhållande anslaget titel vore vilseledande och utgjorde ett bestämt hinder för den eljest synnerligen önskvärda, af arméförvaltningen å intendentsdepartementet förordade åtgärden, att under det nya anslaget till beklädnad och utredning m. m. för indelta infanteriet, Vermlands fältjägarcorps och Jemtlands hästjägarcorps, som af Kongl. Maj:t hos Riksdagen äskades och af Riksdagen äfven uppfördes i riksstaten från och med år 1889, upptaga och redovisa rusthållarnes vid rusthållsinfanteriet ifrågavarande afgifter.

Riksdagens beslut att såsom tillgång för anskaffande och underhåll af rusthållspersedlarne vid rusthållsinfanteriet anvisa de afgifter, rusthållarne skulle erlägga, hade till följd, att de för nämnda ändamål erforderliga medelstullgångar komme arméförvaltningens intendentsdepartement till handa först året näst efter det, för hvilket de utgifter, till hvilkas godtgörande afgifterna vore afsedda, blifvit bestridda. Med afseende härå, och då det skulle leda till en ej oväsentlig förenkling i redovisningen, om berörda afgifter, i stället för att såsom nu ingå till arméförvaltningen, finge redovisas bland den allmänna kronouppbörd, har Kongl. Maj:t, på sätt ock statskontoret tillstyrkt, föreslagit Riksdagen, att bland statsverkets ordinarie inkomster måtte i riksstaten, näst efter inkomsttiteln »kavalleriregementenas hästvakansspanmål», upptagas en rubrik: *afgifter för persedlunderhållet vid rusthållsinfanteriet* med belopp, som, beräknadt efter 20 kronor för hvarje af de effektiva numren vid rust-

hållsinfanteriet, skulle utgöra 50,900 kronor, men, för erhållande af jemnt tusental å slutsumman af statsverkets inkomster och med fästadt afseende å antagligheten, att flere eller färre af de rusthållare, som ännu icke ingått på den ifrågavarande förändringen, kunna komma att göra detta inom den närmare framtiden, ansetts kunna upptagas till 51,000 kronor.

Med afseende å hvad sålunda förekommit och under erinran om att Kongl. Maj:t i statsverkspropositionen föreslagit, att anslaget till beklädnad och utredning m. m. för indelta infanteriet, Vermlands fältjägarecorps och Jemtlands hästjägarecorps måtte ökas med ett berörda afgifter motsvarande belopp, öfver hvilken framställning utskottet framdeles kommer att afgifva yttrande, har utskottet velat förorda ifrågavarande inkomstitels upptagande på sätt Kongl. Maj:t föreslagit.

Mantalspenningar. I ofvan omförmälda motioner hafva herrar *J. Mankell* och *O. H. Ström* sammanstämmande föreslagit, att Riksdagen måtte för sin del besluta mantalspenningarnes upphörande samt tillika anhålla, att Kongl. Maj:t behagade derom framlägga förslag, när rikets finanser det medgåfve samt öfriga till frågan hörande förhållanden blifvit ordnade.

Under erinran att det ifrågasatta upphörandet af mantalspenningarne, enligt hvad af herr Mankelis motion närmare framgår, icke är afsedt att inträda förr än efter år 1890, och att sålunda den föreslagna skattelindringen icke inverkar på den nu föreliggande beräkningen af sistnämnda års statsinkomster, får utskottet uttala den mening, att mantalspenningarne fortfarande böra till staten utgöras, och såsom stöd för denna åsigt åberopa skatteregleringskomiténs yttrande i ämnet samt 1883 års Riksdags beslut, derigenom den personliga skyddsafgiftens upphörande ställdes i samband med mantalspenningarnes bibehållande, äfvensom nästlidet års statsutskotts, af båda kamrarne godkända utlåtande, hvori en motion i samma syfte som de nu föreliggande motionernas på anförda skäl afstyrktes.

Fyr- och båkmedlen. Enligt hvad i förenämnda statsrådsprotokoll meddelas, har denna inkomstitel under senare åren ej oväsentligt öfverskridit det beräknade beloppet 1,200,000 kronor och antagits för år 1888 uppgå till 1,463,263 kronor 14 öre. Men då fyr- och båkafgiften, som utgör en å sjöfartsnäringen lagd beskattning, hittills disponerats uteslutande för sjöfartens egna behof, och Riksdagen vid behandlingen af utgifterna under rikstatens femte hufvudtitel upptagit anslaget till lots- och fyrinrättningen med lifräddningsanstalterna till enahanda belopp som det, hvartill förevarande inkomstitel beräknats, eller 1,200,000 kronor, har utskottet, i enlighet med hvad Kongl. Maj:t föreslagit, ansett någon förändring i berörda beräkning icke böra ifrågakomma.

Telegrafmedlen. I en till Kongl. Maj:t den 9 november nästlidet år aflåten skrifvelse hade, enligt hvad i ofvan åberopade statsrådsprotokoll vidare meddelas, telegrafstyrelsen anført, att telegrafmedlen, hvilka beräknats för år 1888 till 1,275,000 kronor och för år 1889 till 1,200,000 kronor, under år 1887 uppgått till 1,229,859 kronor 54 öre men för år 1888, på grund af en ganska betydlig tillväxt i telegrafkorrespondensen, förnämligast den utländska, antagligen komme att uppgå till minst 1,300,000 kronor. Under erinran att det inländska telegramportot, som nästlidet år utgjort en krona för telegram om högst femton ord, med ökning af tjugufem öre för hvarje påbörjad femtal ord derutöfver, från och med år 1889 komme att väsentligen förändras, i det jemlikt kongl. kungörelsen den 5 oktober sistlidet år nämnda porto skulle från och med innevarande års början utgöra femtio öre för telegram om högst tio ord, med tillägg af fem öre för hvarje öfverskjutande ord, hade telegrafstyrelsen anført, att det icke vore möjligt att på förhand med någon säkerhet beräkna, hvilken inverkan på inkomsten den beslutade portonedsättningen komme att medföra. Vid jemförelse med hvad förhållandet varit i åtskilliga främmande länder, och särskildt i England och Norge, der förändringar i det inländska telegramportot senast blifvit vidtagna, och der portonedsättningen visserligen till en början verkat minskning i inkomsten, men denna snart nog, och redan innan utgången af det första året efter det lägre portots införande, växt till samma belopp som före portonedsättningen eller ännu mera, skulle det, enligt styrelsens mening, icke vara oegentligt att beräkna telegrafverkets inkomster för år 1890 till samma belopp som det, hvartill de för år 1888 med säkerhet ansåges komma att uppgå. Men, då det icke vore osannolikt, att tillfälliga förhållanden inverkat till åstadkommande af den anmärkningsvärda stegring i telegrafkorrespondensen, som nästlidet år egt rum, och då alltså icke med visshet kunde påräknas, att samma gynsamma förhållanden skulle fortfara äfven under innevarande år och det nästkommande, hade telegrafstyrelsen likasom statskontoret föreslagit, att telegrafverkets inkomster måtte för år 1890 beräknas till 1,260,000 kronor.

I öfverensstämmelse med hvad sålunda blifvit af telegrafstyrelsen anfördt, har Kongl. Maj:t hemställt, att telegrafmedlen måtte för år 1890 beräknas till sistnämnda belopp, 1,260,000 kronor, hvilken hemställan utskottet anser sig böra förorda.

Skogsmedlen. Med bifall till Kongl. Maj:ts, i samband med förslag till reglering af skogsstaten, derom gjorda hemställan, har Riksdagen beslutit, dels att de afgifter för virkesutsyning å vissa skogar i Kopparbergs och de norrländska länen, hvilka jägmästarna för närvarande ega uppbära af enskilde, skola i stället erläggas till statsverket och ingå bland skogsmedlen, dels ock

att godtgörelse efter vissa grunder skall komma statsverket till godo och redovisas bland skogsmedlen för de till skogsskötseln hörande förrättningar, som af skogsstaten utföras å flertalet ecklesiastika skogar och å de häradsallmänningar, hvilka stå under skogsstatens omedelbara vård. Den tillökning i skogsmedlen, som häraf kan förväntas uppstå, har beräknats till lägst 72,500 kronor, med hvilket belopp skogsmedlen alltså böra i 1890 års stat höjas. Men, enligt hvad af ofta återopade statsrådsprotokoll inhemtas, kommer härtill, att Kongl. Maj:t den 7 sistlidne december godkänt upprättadt aftal angående upplåtelse på tolfårig afverkningsrätt af ett större virkesparti inom norra och södra Lycksele revir. Af den härför betingade köpeskillingen, 2,201,144 kronor, kunde, enligt hvad domänstyrelsen meddelat, minst 225,000 kronor antagas komma att inflyta under år 1890. Om än, med hänsyn till denna virkesförsäljning och i afvaktan på fortgången af skogsuppskattningarna å de nybildade kronoparkerna, den vanliga årsafverkningen i de nämnda två reviren under något eller några år skulle komma att minskas, ansåge likväl domänstyrelsen, i betraktande af inkomsternas ökning från andra lappmarksrevir inom Vesterbottens län, skogsmedlen från detta län för år 1890 med all säkerhet kunna beräknas till ett med minst 200,000 kronor ökad belopp. Äfven från kronoskogar inom andra delar af riket påräknades en icke obetydligt ökad afkastning, i anseende hvartill och med hänsyn jemväl till inträffad förbättring i träkonjunkturerna domänstyrelsen ansett antagligt, att skogsmedlen år 1890 skulle komma att uppgå till omkring 2,200,000 kronor. Då emellertid årsafverkningens storlek i någon mån vore beroende af kontraktsinnehafvare, syntes försigtigheten bjuda, att skogsmedlen, inberäknadt nyssnämnda ersättningar till statsverket för skogsstatens förrättningar i vissa fall till beräknadt belopp af 72,500 kronor, icke uppskattades till högre belopp än 2,000,000 kronor, med hvilken siffra Kongl. Maj:t alltså föreslagit, att inkomsttiteln skogsmedel måtte i rikstaten för år 1890 upptagas; och anser utskottet, på de af Kongl. Maj:t anförda skäl, denna inkomsttitel, som för år 1889 beräknats till 1,600,000 kronor, böra i nästkommande års stat upptagas med ett till 2,000,000 kronor förhöjdt belopp.

På grund af hvad sålunda förekommit får utskottet, som ej heller i öfriga hänseenden haft något att erinra mot den af Kongl. Maj:t föreslagna beräkningen af statsverkets ifrågavarande inkomster, hemställa:

1:o) att statsverkets ordinarie inkomster för år 1890 må beräknas på följande sätt:

Grundskatt	kronor	4,185,000: —
Kyrkotonde	»	250,000: —
Kavalleriregementenas hästvakansspanmål	»	300,000: —
Afgifter för persedelunderhållet vid rusthållsinfanteriet	»	51,000: —
Trosspassevolansafgift.....	»	26,000: —
Tillfälliga rotevakansafgifter	»	68,000: —
Soldatvakansafgift.....	»	110,000: —
Båtsmansvakansafgift	»	305,000: —
Arrendemedel	»	2,700,000: —
Mantalspenningar	»	665,000: —
Bötesmedel	»	240,000: —
Kontrollstämpelmedel	»	25,000: —
Fyr- och båkmedel	»	1,200,000: —
Telegrafmedel	»	1,260,000: —
Jernvägstrafikmedel.....	»	6,500,000: —
Skogsmedel	»	2,000,000: —
Extra uppbörd.....	»	100,000: —
Summa kronor		19,985,000: —

2:o) att herrar J. Mankells och O. H. Ströms ofvan oförmälda motioner må af Riksdagen lemnas utan afseende.

Då emellertid Riksdagen, på sätt vid föregående riksmöten stundom egt rum, framdeles vid behandling af de särskilda utgiftsanslagen kan finna anledning att fatta beslut, som inverka på inkomsternas beräkning och föranleda jemkning i här föreslagna belopp, föranlåtes utskottet hemställa,

3:o) att det beslut, Riksdagen med anledning af förestående beräkning kommer att meddela, ej må utgöra hinder för statsutskottet att framdeles, efter det samtliga utgiftsanslagen blifvit till alla delar fastställda, få vidtaga den jemkning af en eller annan inkomsttittels belopp, som vid riksstatens uppgörande kan finnas nödig.

I propositionen angående statsverkets tillstånd och behof har Kongl. Maj:t i sammanhang med beräkningen af förenämnda inkomster *dels* föreslagit de extra ordinarie inkomsternas upptagande till ett belopp af 65,900,000 kronor, och *dels* hemställt, att af riksbankens vinst för år 1888 må anvisas 1,300,000 kronor för statsverkets behof till utbetalning vid den tid, under år 1890, som af Riksdagen komme att bestämmas; och lära vederbörande utskott komma att afgifva utlåtande i fråga om dessa framställningar, rörande hvilka det icke tillkommer statsutskottet att yttra sig.

Vidare har Kongl. Maj:t föreslagit, *dels* att såsom tillgång till förevarande statsreglering måtte få beräknas och användas odisponeradt öfverskott å statsregleringen för år 1886 samt reservationer å anslag till torrläggning af vattensjuka marker, 1,638,000 kronor, *dels ock* att såsom tillgång till statsregleringen jemväl måtte upptagas och beräknas af öfverskottet å 1888 års statsreglering 3,944,000 kronor.

Öfver hvad Kongl. Maj:t i dessa hänseenden föreslagit kommer utskottet framdeles att meddela yttrande; hvilket utskottet härmed får för Riksdagen

anmäla.

Stockholm den 9 april 1889.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.

Tabell öfver statsverkets ordinarie inkomster.

Statskontoret beräknat för år 1890.			Statsutskottets förslag för år 1890.	
Kronor.	ö.		Kronor.	ö.
4,185,000	—	Grundskatt	4,185,000	—
250,000	—	Kyrkotionde	250,000	—
300,000	—	Kavalleriregementenas hästvakansspanmål ...	300,000	—
		Afgifter för persedelunderhållet vid rusthålls-		
		infanteriet	51,000	—
26,000	—	Trosspassevolansafgift.....	26,000	—
68,000	—	Tillfälliga rotevakansafgifter	68,000	—
110,000	—	Soldatvakansafgift.....	110,000	—
305,000	—	Båtsmansvakansafgift.....	305,000	—
2,700,000	—	Arrendemedel	2,700,000	—
665,000	—	Mantalspenningar	665,000	—
240,000	—	Bötesmedel	240,000	—
25,000	—	Kontrollstämpelmedel	25,000	—
1,300,000	—	Fyr- och båkmedel	1,200,000	—
1,260,000	—	Telegrafmedel	1,260,000	—
6,500,000	—	Jernvägstrafikmedel.....	6,500,000	—
1,700,000	—	Skogsmedel	2,000,000	—
100,000	—	Extra uppbörd	100,000	—
S:a 19,734,000	—	Summa	19,985,000	—